

PAMin valtuusto 14.5.2025

Puheenjohtaja Annika Rönni-Sällinen

Arvoisat PAMin valtuuston jäsenet!

Kuluneen puolen vuoden aikana on taas tapahtunut enemmän kuin mitä aiemmin tapahtui monessa vuodessa. Tai oikeastaan, nyt on tapahtunut asioita, joita aiemmin ei tapahtunut eikä pidetty mahdollisenakaan.

Vielä puoli vuotta sitten emme pitäneet mahdollisena, että jonkun länsivaltion presidentti ilmoitusluonteisena asiana kertoo haluavansa jonkin toisen valtion alueita, koska hän haluaa.

Tai että sama hemmo panee koko maailmantalouden sekaisin, asettamalla korkeita tulleja niille, jotka ovat kohdelleet asettajaa huonosti. Huonosti kohtelua merkitsee, että jostain on tuotu USA:han enemmän tuotteita kuin mitä USA:sta on sinne viety. Edes pingviinit eivät ole olleet näiltä tulleilta suojassa.

Vitsejähän nämä ja kaikki muut olisivat, elleivät ne olisi totta, ja elleivät ne samalla tekisi koko toimintaympäristöstämme epävakaa. Epävakaudesta kärsivät aina viime kädessä tavalliset ihmiset.

Ne, joilla on massia ja valtaa, pärjäävät yleensä aina. Häikäilemättömimmät heistä rikastuvat, kun muilla on hätä.

Hyvät ystävät.

Toinen epävarmuutta tuottava touhupetteri on meille jo tutumpi. Sitä luuli jo tietävänsä kahden vuoden kokemuksella Petteri Orpon ja Riikka Purran elkeet. Parivaljakko onnistui kuitenkin puoliväliriihessä yllättämään röyhkeydellään.

Kun tähän asti on ollut pakko säästää ja tuottaa leikkauksilla maahan köyhyyttä. Tämän vuoden sosiaaliturvavaleikkausten jälkeen melkein joka kuudes suomalainen elää köyhyysrajan alapuolella. Nyt lisävelka ei olekaan ongelma, koska sillä pystytään rahoittamaan veronkevennykset suurituloisille ja yritykselle.

Tuttua Orpo-Purraa oli, että hallitus aikoo viedä työntekijöiltä mahdollisuuden vähentää verotuksessaan työmarkkinajärjestöjen jäsenmaksut. Sama koskisi järjestäytyneitä yrityksiä. Pelkästään sillä liikkeellä pienituloisen liittoon kuuluvan veronkevennys häipyy kuin tuhka tuuleen.

Verotuksen näkökulmasta on kysymys tulonhankkimisvähennyksestä, jollaisia ovat muun muassa työhuonevähennys, lehtitilaukset, jopa se, kun kunnallisessa luottamustoimessa oleva saa kokouspalkkion ja maksaa siitä omalle puolueelleen nk. puolueveroa. Sekin hyväksytään tulonhankkimisvähennykseksi.

Hallituksen linjan mukaan vähennykseksi ei kuitenkaan kuuluisi jäsenmaksu yhdistykselle, joka neuvottelee ihmisten vähimmäispalkat ja palkankorotukset. Yritysten jäsenmaksut vaikkapa kauppakamarille kelpaisivat. On vaikea keksiä, miten hallitus aikoo tästä lainsäädäntöharjoituksesta suoriutua.

Ay-aktiivit

Verotuksen oikeudenmukaisuudesta tai systematiikasta tässä ei tietenkään ole kysymys. On kysymys määrätietoisestä sopimussyhteiskunnan romuttamisesta, pyrkimyksestä saada tavallisen työntekijän etuja ajava porukka matalaksi.

Viimeisenä silauksena oli kokoomuksen viime viikon mainoskampanja, jonka se veti nopeasti pois, kun kokoomuslaiset liittopomot ilmoittivat julkisesti mittansa täyttyneen. Yksi ilmoitti eroavansa kokoomuksesta.

Orpo syytti epäonnistunutta viestintää. Me taas totesimme: Pääministeripuolue ryhtyi teoista sanoihin. Viestintä oli harvinaisen onnistunutta. Hallituskauden aikaiset teot ovat nyt muuttuneet sanoiksi.

Jos liittoon kuuluvien työnantajien ja työntekijöiden määrä laskee, uhkana on yleissitovuuden heikkeneminen. Yleissitovuus on taannut työnantajille tasapuoliset kilpailuolosuhteet ja työntekijöille työehtojen turvan. Hallitus tekee Suomesta huonomman paikan yrittää ja tehdä töitä.

Työllisyyttä surkeasti hoitanut Orpon-Purran hallitus yrittää myös ottaa kunnian ostovoiman parantumisesta.

Jäsenkyselymme mukaan kokoaikaisen jäsenen keskiansio oli 2500 euroa kuukaudessa. Puoliväliriihen veromuutosten myötä ammattiliiton jäsen saa noin 15 euroa kuukaudessa lisää. Me taas neuvottelimme esimerkiksi kaupan alalla 2500 euroa kuukaudessa tienaavalle korotusta jo sopimuskauden ensimmäisenä vuonna 72,5 euroa kuukaudessa.

Ostovoiman vahvistamisen esittäminen hallituksen ansiona on härski silmänkääntötempu. Viime syksyn ja vuoden vaihteen alv-korotukset söivät tavallisten työntekijöiden ostovoimaa, ja melkoisen loven hallitus teki vastentahtoisesti osa-aikatyötä tekeville viemällä suojaosat heti hallituskauden alussa.

Hyvät valtuutetut,

Syysvaltuuston jälkeen PAM on neuvotellut ratkaisut 15 uudesta työehtosopimuksesta, jotka tuovat palkankorotukset noin 340 000:lle työntekijälle. Sopimuksettomassa tilassa ovat jäsenemme 9:llä sopimusalalla. Viimeisimmät neuvottelutulokset on saatu AVecran junapalveluhenkilökunnalle, Alkon myymälätyöntekijöille sekä Golf-alalle. Hallitus käsittelee nämä huomenna ylimääräisessä kokouksessaan. Jos neuvottelutulokset hyväksytään, työehtosopimusratkaisut puuttuvat enää kuudelta sopimusalalta, joista kattavin on Apteekin teknisiä työntekijöitä koskeva työehtosopimus.

Neuvottelukierros lähti käyntiin jo syksyllä, kun Teollisuusliitto aloitti neuvottelunsa SAK:n liittojen yhteisten tavoitteiden pohjalta. Teollisuusliiton neuvottelut venyivät pitkään, koska työnantajien näkemykset palkankorotusten suuruudesta olivat todella kaukana siitä, mitä yhdessä tavoittelimme.

Teollisuusliiton jäsenet olivat toistuvasti lakossa koko syksyn ja alkutalven ajan. Teollisuuden päänavaajaratkaisun saavuttamiseksi järjestettiin myös tukilakkoja. Tukilakkojen järjestäminen on uuden lakko-oikeutta rajoittavan lainsäädännön takia aiempaa vaikeampaa, mutta myös pamilaisia siivoojia ja henkilöstöravintolatyöntekijöitä oli tukilakossa.

Kaupan alan viiden päivän lakko helmikuussa toteutui ennen kuin yhtään sopimusta oli tehty. Lopulta Teollisuusliitto pääsi sopimusratkaisuun 7,8 prosentin palkankorotuksista kolmelle vuodelle ja vasta sen jälkeen muut työnantajaliitot olivat valmiita sopimaan palkankorotuksista.

Kaupan alalle saimme neuvoteltua tällöin palkankorotuksista etupainotteisen ratkaisun ilman mitään paikallisia eriä. Näin siis koko palkankorotus maksetaan yleiskorotuksena kaikille.

Maaliskuussa hiihtokeskuksissa päästiin sopimukseen kahden päivän lakon jälkeen ja myös asiakaspalvelu- ja telemarkkinointialalla tarvittiin työtaistelutoimia ratkaisun löytymiseksi. Asiakaspalvelu- ja telemarkkinointialalla ei lakkoja ole ennen nähty. Uutta teknologiaa paljon käytävällä alalla työntekijät näyttivät voimiaan.

Kaupan alan ratkaisu oli sen sijaan avannut latua muille PAMin isommille sopimusaloille ja pääsimme sopimukseen tiukkojen neuvottelujen jälkeen lopulta kuitenkin ilman lakon uhkaa vartiointialalla, matkailu-, ravintola- ja vapaa-ajanpalveluissa sekä kiinteistöpalvelualalla.

Kun teollisuuden ratkaisu on asettanut palkankorotuksille ja kustannusvaikutteisille työehtojen muutoksille katon, on meidän tehtäväksemme jäänyt turvata, että se on myös lattia. Erityisesti palkankorotusten jakautuminen yleiskorotusten ja paikallisten erien välillä sekä työntekijöiden irtisanomissuoja ovat olleet tämän kevään kiistakysymyksiä pamilaisissa pöydissä. Olemme pystyneet turvaamaan kaikille yleisen linjan mukaiset palkankorotukset, jotka valtaosaltaan on sovittu toteutuvan kaikille maksettavina yleiskorotuksina.

Pettymys on sen sijaan ollut se, miten työnantajat ovat suhtautuneet SAK:n liittojen yhteiseen koordinaatioon. EK ja sen jäsenliitot ovat vuosikausia peräänkuuluttaneet niin sanottua Ruotsin mallia. Ruotsissa malliin olennaisesti kuuluu se, että SAK:ta vastaavan keskusjärjestön LO:n liitot sopivat keskenään yhteisistä tavoitteista ja myös kertovat ne julki ja koordinoivat neuvotteluja vahvasti.

Kun nyt me SAK-laisten liittojen kesken pyrimme edistämään ja toimimaan ruotsalaisen mallin mukaisesti sopimalla yhteisistä tavoitteista ja koordinoimalla niitä, asettuivat työnantajaliitot neliraajajarrutukseen kaikelle, mikä vähääkään vaikutti yhteisiltä tavoitteilta. Yhteistä sopimisen mallia vahvistavaa olisi ollut kunnioittaa pyrkimystämme edistää koordinoitua sopimista ja pyrkiä löytämään ratkaisuja esittämiimme tavoitteisiin, niin kuin Ruotsissa tapahtuu.

Toisin kävi. Vaikuttaakin siltä, että sekä euromääräiset palkankorotukset että kaikki lainsäädäntömuutoksien vaikutuksia lieventävät tavoitteemme, kuten painavan syyn kirjaaminen työehtosopimukseen, joissa sitä ei ennestään ollut, oli nuijittu kumoon työnantajapuolella jo ennen kuin olimme niistä päässeet edes neuvottelupöydissä keskustelemaan.

Vastaus oli aina sama. Ja se oli EI. Näistä ei edes keskustella.

Kevään neuvottelukierroksella olemme kuitenkin monilla aloilla saavuttaneet merkittäviä alakohtaisia parannuksia työehtosopimukseen. Näistä mainittakoon esimerkiksi kaupan alan palkkausjärjestelmäuudistus, kiinteistöpalvelualalla vuosivapaajärjestelmä, joka tulee korvaamaan arkipyhäjärjestelmän.

Monilla aloilla on sitouduttu valmistelemaan vastaavia uudistuksia, kuten vartiointialalla palkkausjärjestelmää tai tarkastelemaan yhdessä keskeisiä pulmakysymyksiä, kuten osa-aikaisten asemaa marava-alalla.

Kokonaisuutena arvioiden voidaan sanoa, että saavutimme jäsenillemme varsin hyvät työehtosopimusratkaisut. Siitä suurin kiitos kuuluu niin lakossa olleille kuin niihin

valmistautuneillekin jäsenille. Kiitos teille kaikille, työehtosopimusneuvottelut ovat aina iso yhteinen ponnistus, jossa tarvitaan kaikkia monissa eri rooleissa!

Työntekijöiden elämän ja työelämän parantaminen työehdoista sopimalla ja niiden toteutumista valvomalla on meidän toimintamme ydintä. Sekin oli tänä keväänä aivan uusissa kantimissa, kun uudet sovittelijan toimivaltaa rajoittavat lakipykälät olivat voimassa.

Kokemus näytti sen, että kävi kuten pelkäsimme, sovittelijan asema vaikuttaa olevan entistä teknisempi palkankorotuskaton valvoja. Myös kaikista uudistuksista työehtoihin sovittelija edellyttää myönnytyksiä vastapuolelle eli käytännössä heikennyksiä toisaalla. Tämä estää tehokkaasti lakko-oikeuden toimivuuden siinä, miksi se on olemassa: palkka- ja työehtojen parantamiseen.

Hyvät päätöksentekijät,

Meillä on itsellämme puolen vuoden kuluttua tavallaan sama tilanne kuin Orpo-Purran hallituksella oli nyt. Silloin olemme valtuustokautemme puolivälissä ja meidän on syytä tehdä arvioita siitä, miten strategiamme on toiminut tavoiteohjelman edistämiseksi ja miten tavoiteohjelma toteutuu.

Nykyisen hallituksen kanssa toimiessa on käynyt selväksi, että yhteiskunnallinen vaikuttaminen on tulevaisuudessa entistä tärkeämpää. Emme voi luottaa siihen, että kolmikantaisen yhteistyön periaatteen mukaisesti lainsäätäjät automaattisesti aidosti kuulisi myös työntekijäpuolen ääntä.

Tällä hetkellä yritämme vielä vaikuttaa irtisanomissuojan heikentämiseen.

Lausunnossamme olemme vaatineet varoitus- ja kuulemiskäytäntöjen selventämistä työntekijän oikeuksien turvaamiseksi, useita tarkennuksia, joilla estettäisiin irtisanomisten mahdollisuutta liukua epäasialliseksi sekä korvausten nostamista laittomista irtisanomisista. Ja tietenkin nostamme esiin sitä, että naisilta lähtee tulevaisuudessa herkemmin työpaikka alta, kun uutta lainsäädäntöä sovelletaan naisvaltaisilla aloilla. Iso osa miehistä on vanhojen teollisuusperusteisten työehtosopimusmääräysten perusteella turvassa.

Vaikutustyössä kaksi asiaa on toki edennyt hyvää suuntaan – yrityslähestymiskiellon valmistelu on alkanut, ja sairaussakon valmistelusta hallitus on luopunut.

Emme kuitenkaan ole yksin asioittemme kanssa. Tavoiteohjelman tavoitteita edistetään kaikilla PAMin toiminnan tasoilla. Työehtosopimusneuvottelut ovat tähän tietenkkin olennainen areena. Osa tavoitteistamme on samankaltaisia eri maiden sisärjestöjen kanssa. Sellainen on esimerkiksi tavoite työajan lyhentämisestä ansioita alentamatta.

Islannissa työajan lyhentämien on onnistunut. Muutos lähti liikkeelle jo viime vuosikymmenellä valtion ja Reykjavikin kaupungin kokeilulla. Sikäläiset työmarkkinaosapuolet jatkoivat asian edistämistä työehtosopimuksin. Nyt jo 85 % työntekijöistä on oikeutettu n. 36 tunnin työviikkoon. Työnantajat vastustivat, koska väestöä on vähän. Ne kuitenkin taipuivat.

Hyvät ystävät

Työntekijöistä vähät välittävälle hallitukselle on onneksi myös vastavoima.

Vaikka hallitus tekee kaikkensa heikentääkseen ammattiliittojen ja työntekijöiden asemaa, ovat ammattiliitot ainoa taho, joka pitää työntekijöiden puolia kaikissa käännteissä. Meidän työntekijöiden on luotettava toisiimme, ja pidettävä huoli siitä, että muutkin tulevat mukaan.

Aina on hyvä hetki liittyä oman alan ammattiliittoon, mutta tällaisen hallituksen aikana se on erityisen tärkeää. Työpaikalla kannattaa ottaa jäsenyys puheeksi ja pyytää työkaveria mukaan. Vain yhdessä me pystymme laittamaan kampoihin hallituksen heikennyksille ja parantamaan palvelualojen työehtoja.

Kunta- ja aluevaalien tulos antoi viestin muutoksesta, mahdollisuudesta oikeudenmukaisemman politiikan paluuseen. Tässä ajassa tarvitaan enemmän, ei vähemmän, työntekijöiden ja ihmisten suojelua. Tarvitaan reilua sääntelyä, joka tukee myös rehellisesti toimivia yrityksiä. Rimaa ei pidä laskea vastuuttomien ehdoilla.

Meidän on osaltamme pidettävä huolta siitä, että poliittisessa päätöksenteossa on riittävästi työntekijöiden edustajia, tavallisten ihmisten asioiden ajajia.

Kunnallisvaaleissa äänestysprosentti jäi perin alhaiseksi. Senkin eteen voisimme tehdä työpaikoilla töitä. Vaalien tulos osoitti myös, että meihin pamilaisiin luotetaan.

Kiitos kaikille ehdokkaana olleille ja vaalityötä tehneille. Valtavat onnittelut läpipäässeille.

Muistakaa, että eduskuntavaaleihin on enää kaksi vuotta aikaa.